

ՊԱՏՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ

ՌԼՍՐԼՄՆԱՍԻՐՐՐԼՄՆ
ԿԱՏՐԼԹՅԱՆ ՂԱՍԻՆ

Բիսմարկ

հայդուկներ

17-րդ դար

սիշմալմաթ

դասակարգում

Ջմտույթուններ

Բովանդակային
(առարկայական)
գիտելիք

մտախ

Ե՛ւ բովանդակային գիտելիք (substantive knowledge)

Ե՛ւ ընթացային գիտելիք (procedural knowledge)

Բիսմարկ

հայդուկներ

17-րդ դար

սոցիալիզմ

դատական

Պատմական մտածողության կոնցեպտներ

Պատմության ուսումնասիրությունը պատճառների ուսումնասիրություն է: Պատմագետը...շարունակաբար տալիս է «ինչո՞ւ» հարցը, և քանի դեռ հույս ունի գտնել պատասխանը, նա հանգիստ չունի: Մեծ պատմագետը, կամ թերևս ավելի ընդհանրական վերցրած մեծ մտածողն այն մարդն է, ով տալիս է «ինչո՞ւ» հարցը...:

Է. Յ. Կարր

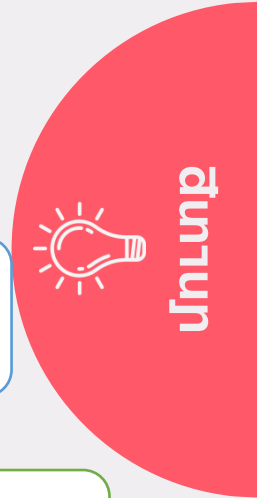
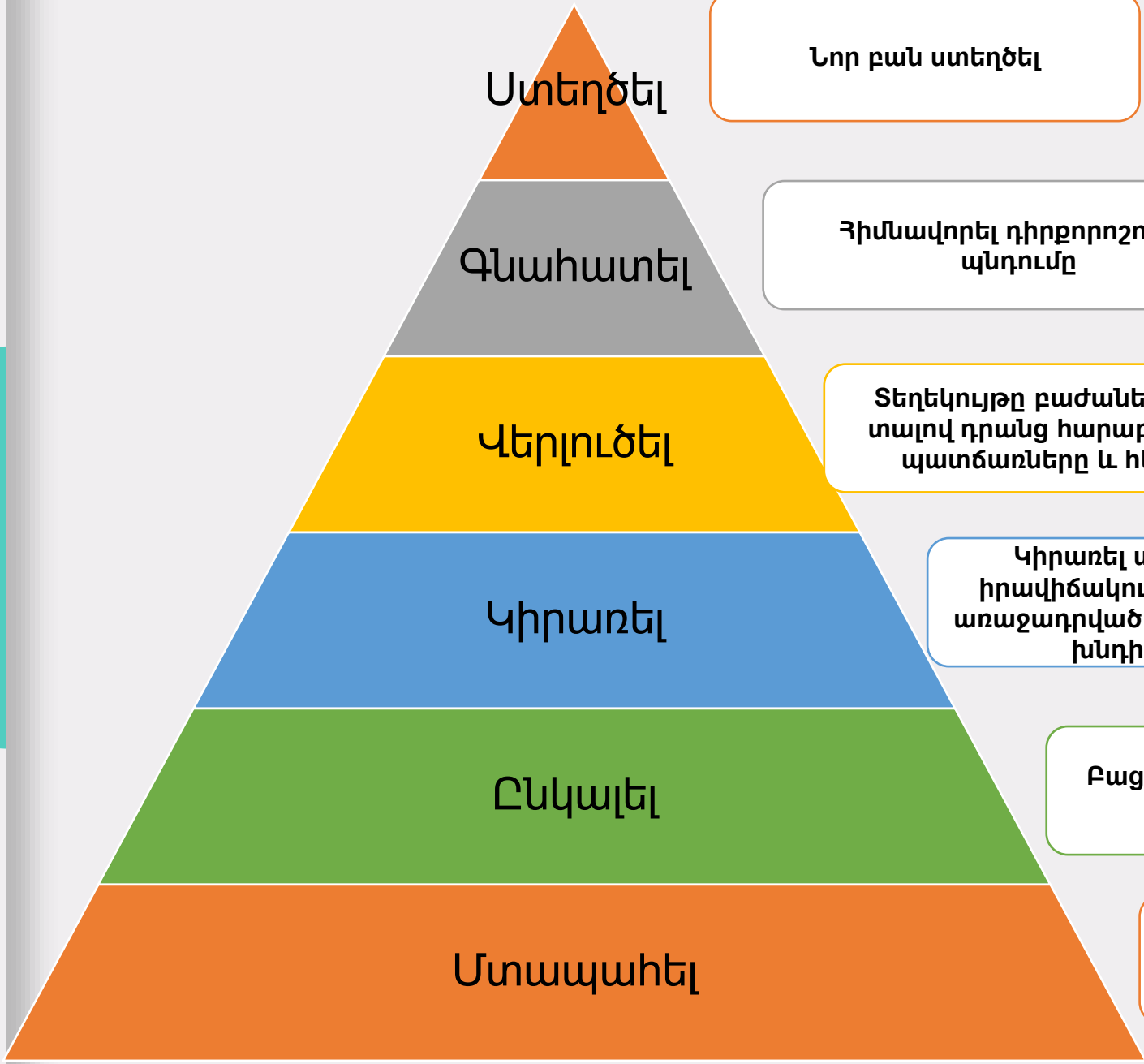
մտայն

Տարածված «խուլթերը»

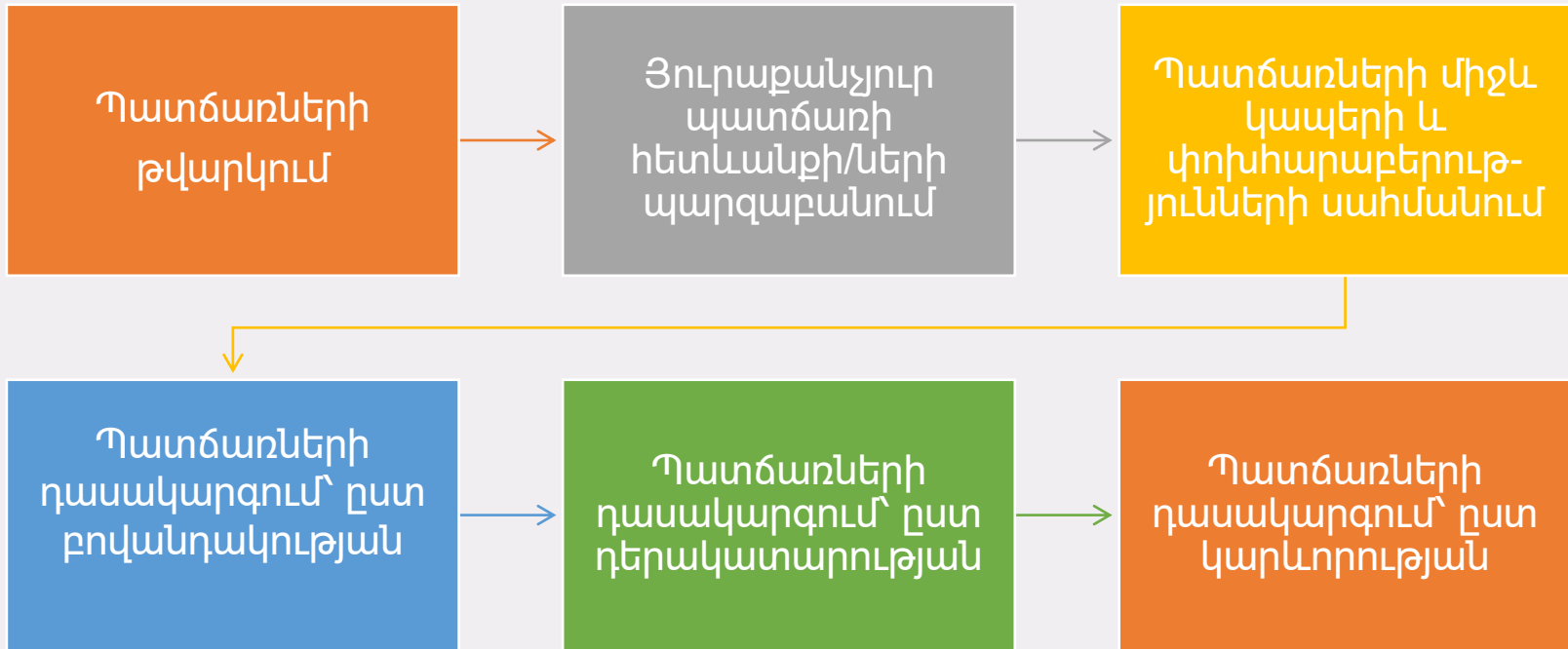
- Դասագրքում արձանագրված պատճառները սոսկ արձանագրվում են, վերապատմվում, թվարկվում
- Պատճառները դիտարկվում են իրար հաջորդող մեկուսի իրադարձություններ կամ գծային շղթա, ինչը հնարավորություն չի տալիս բացահայտել դրանց միջև առկա կապերն ու հարաբերությունները, որոշել դրանց հարաբերական կարևորությունը, բացահայտել պատճառահետևանքային կապերը,
- Ակնկալվում է մեկ «ճիշտ» պատասխան, որը կերաշխավորի բարձր գնահատական:
- Մեկ թեմայի շրջանակում պատճառների ուսումնասիրությունը ինքնատիսնքյան չի հանգեցնում մեկ այլ թեմայի պատճառների իմացության կամ ձեռքբերված հմտությունների մեխանիկական կրկնության:

Պատճառների հետ աշխատանքի քայլաշար

- Բիսմարկ
- հայդուկներ
- 17-րդ դար
- դասակարգում

- Սոցիալիզմ
- մտադր

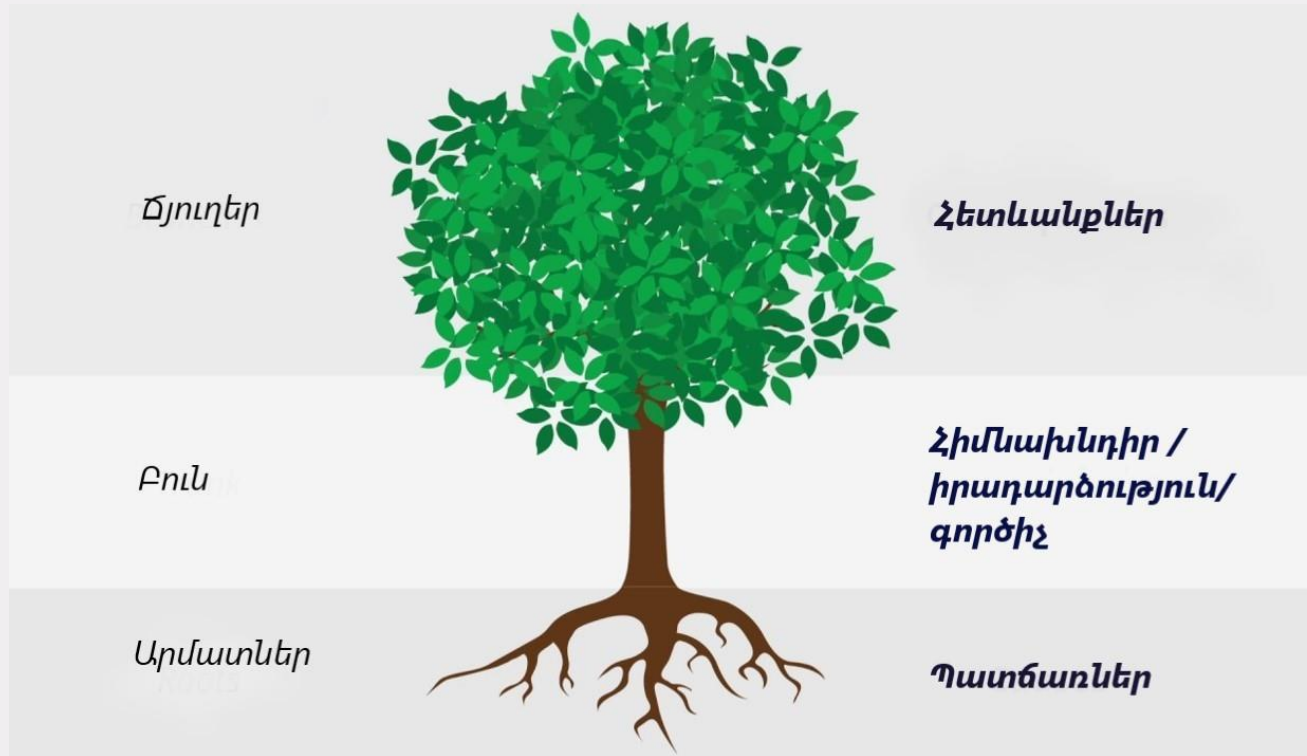
Ինչպե՞ս կարելի է դասակարգել պատճառները

Բիսմարկ
հայդուկներ
17-րդ դար

Դրսեթսիկոտոն
Սոշմլմթ
մտադր

Պատճառների ուսումնասիրությունը հայոց պատմության դասին

Պետության վերականգնման
նախադրյալները
16-18-րդ դդ.

Բիսմարկ

հայդուկներ

Վժժ-ՆՎ-ՀԻ

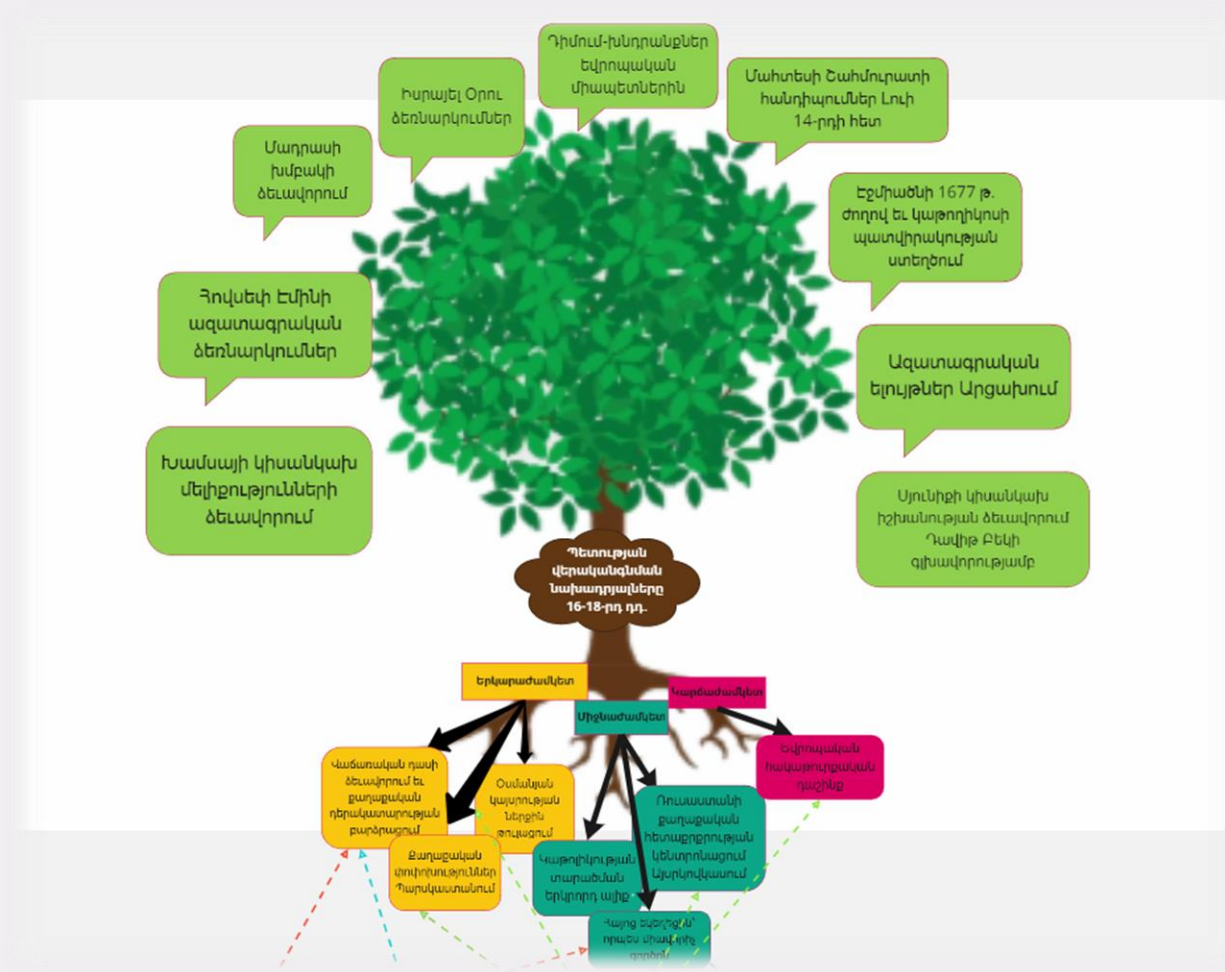
դասակարգում

ՎժժՄԻՄԺ

մտադր

Պատճառների ուսումնասիրման ծառի մոդելը

Բիսմարկ
հայդուկներ

17-րդ դար
Սուրբ Լուսինե

Դրսեմկոտուն

Սուշուկոտ

Մարտի

Պետության վերականգնման նախադրյալները 16-18-րդ դդ.

Վերջնարդյունքներ

Դաս 1

Ներկայացնել Հայաստանի դրությունը Օսմանյան կայսրության և Սեֆյան Պարսկաստանի տիրապետության ներքո:

Դաս 2

Նկարագրել հայ առևտրական ցանցի առաջացման նախադրյալները և **վերլուծել** Նոր Զուղայի առևտրական կառույցի դերը հայ առևտրական ցանցի առաջացման վրա, **գնահատել** դերը միջազգային առևտրում:

Դաս 3

Բացատրել 16-18-րդ դարերում հայկական ազատագրական շարժման աշխուժացման պատճառները:

Դաս 5

Գնահատել 16-18-րդ դարերի ազատագրական շարժման ձեռքբերումներն ու ձախողումները:

Դաս 4

Նկարագրել տարածաշրջանային իրավիճակը Այսրկովկասում 18-րդ դարի սկզբին և **վերլուծել** Արցախում և Սյունիքում հայերի զինված պայքարի պատճառները, ընթացքն ու հետևանքները, **ներկայացնել** Մադրասի խմբակի և Հովսեփ Էմինի ազատագրական ձեռնարկումները:

Ի՞նչ է անհրաժեշտ անել

Աշակերտներին նախապես հանձնարարել ծանոթանալ «Ազատագրական պայքարի նախադրյալները» դասանյութին:

Դասի ընթացքում խմբային քննարկման միջոցով դուրս բերել 16-18-րդ դարերում ազատագրական շարժման աշխուժացման պատճառները, գրի առնել դրանք գրատախտակին:

- Վաճառական դասի ձևավորում և բաղաբազան դերակատարության բարձրացում
  - Նոր Ձուռայի անտրական ցանցի ստեղծում
  - Վաճառականների մասնակցություն ազգային ծրագրերին
  - Վաճառականությունը՝ հասարակական բարձր խալ
- Օսմանյան կայսրության ներքին թուլացում
  - Ապստամբություններ կայսրության արևելքում
  - Գահակազան կոլիվներ
- Քաղաքական փոփոխություններ Պարսկաստանում
  - Սեֆյան Իրանի թուլացում և անկում
  - Ազատագրման հնարավորություն Արևելյան Դայաստանում
  - Նաղիր շահի գահակալություն
- Ռուսաստանի բաղաբազան հետաքրքրությունների կենտրոնացում Այսրկովկասում
  - Իրանական տարածքների գրավման ձգտում
  - Պարսկահապատակ ժողովուրդների աջակցություն
- Եվրոպական հակաթուրքական դաշինք
  - Թուրքական սպառնալիք Կենտրոնական Եվրոպայում
  - Քրիստոնեական երկրների դաշինք թուրքերի դեմ (Պապի գլխավորությամբ)
  - Օսմանյան կայսրության դեմ խաչակրաց արշավանքի հետանկար
- Կաթոլիկության տարածման երկրորդ ալիք
  - Պապի հետաքրքրություն Արևելքում կաթոլիկություն տարածելու ինտրով
    - Գալերո՝ Պապի ուշադրության կենտրոնում (որպես պոտենցիալ կաթոլիկներ)
- Դայոց եկեղեցին՝ որպես միավորիչ գործոն
  - Ամենայն հայոց կաթոլիկոսի բացարձակ հեղինակություն հայության բոլոր շերտերում
  - Եկեղեցու դժգոհություն մահմեդական իշխող շրջանակներից
  - Եկեղեցու ներգրավվածություն ազատագրական նախագծերում

Թեմայի ամփոփման փուլում վերջնական տեսքի բերել ծառի տերևները՝ հետևանքները:

1

2

3

4

5

6

Խմբերին հանձնարարել դասակարգել պատճառները՝ ըստ բովանդակության և բացատրել դասակարգումը:

Պատճառները խմբավորել նաև ըստ ժամանակի և բացատրել դասակարգումը:

Կատարված աշխատանքը գուղահեռաբար տեղադրել ծառի արմատների հատվածում:

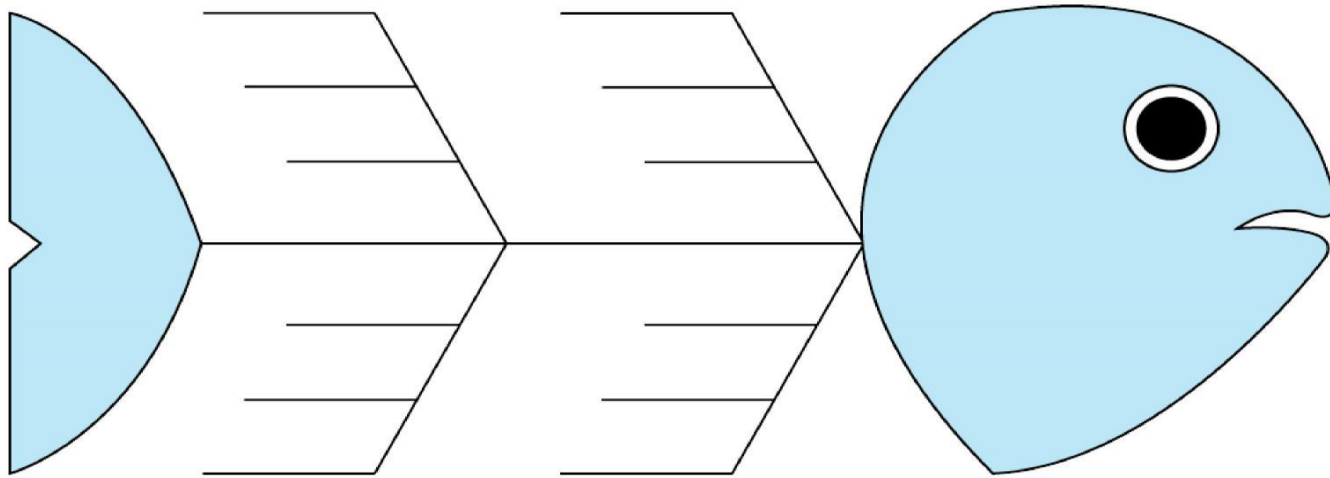
Պատճառների ուսումնասիրման ծառի մոդելը

- ✓ Կախված խմբի տարիքից ու հմտություններից՝ պատճառները կարելի է աշակերտներին բաժանել նաև քարտերի տեսքով, որոնք խմբային, զույգերով կամ անհատական աշխատանքի միջոցով կխմբավորեն դրանք:
- ✓ Թեպետ ներկայացված է առցանց դասի մոդել, նույնը հեշտոլթյամբ կարելի է կազմակերպել առկա դասերի ընթացքում՝ գրատախտակին ծառը նկարելով կամ պաստառի միջոցով, որի վրա կաչուն թղթերով կարելի է փակցնել պատճառներն ու հետևանքները:

Պատճառների ուսումնասիրումը ձկան մոդելով

Ձկան գլուխը ուսումնասիրվող իրադարձությունն է: Փշերը
հնարավոր պատճառներն են:

Ձուկը կիրառելի է նաև պատճառների դասակարգման ժամանակ:

Բիսմարկ

հայտնակներ

17-րդ դար

դասակարգում

սոցիալիզմ

մտադր

Պատճառների ուսումնասիրությունը հայոց պատմության դասին

հայդուկներ

սուռ-սուռ

դասակարգում

սոցիալիզմ

մարտ

ՀԱՅԴՈՒԿԱՅԻՆ ՇԱՐԺՄԱՆ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐԸ

Հայդուկային շարժման առաջացումը

Բիսմարկ

Արդեն
ուսումնասիրել են

-Արևմտյան
Հայաստանը
Օսմանյան
կայսրության
կազմում:

-Հայկական հարցի
միջազգայնացումը

-Հայկական
քաղաքական
կուսակցությունների
ձևավորումը

-Արևմտահայության
կոտորածների
առաջին ակիբը:

Այս դասին
կուսումնասիրեն

-Ինչո՞ւ առաջացավ
հայդուկային
շարժումը:

Ակնկալվող
վերջնարդյունքներ

-Բացատրել
հայդուկային
շարժման
առաջացման
երկարաժամկետ և
կարճաժամկետ
պատճառները:

-Դասակարգել
պատճառները՝ ըստ
կարևորության:

Կայրուկներ

Ամեն 17-րդ դար

Դասակարգում

Ամշմամբ

մտադր

Դասի փուլերը

Դուրս բերել Արևտյան Հայաստանին առնչվող ներքին և արտաքին կարևորագույն իրադարձությունները 1829-1894 թթ. և կաչուն թերթիկներով փակցնել ձկան ողնաշարին:

Իրադարձությունների միջև պատճառահետևանքային կապերի ստեղծում

Հայդուկային շարժման պատճառների դասակարգում՝ ըստ կարևորության:

Խմբային աշխատանք՝ ըստ դերերի (ամիրաներ, գյուղացիներ, հոգևորականներ): Տարբեր դասերի տեսլականի դուրսբերում արևմտահայության դրությունը բարելավելու վերաբերյալ:

Դասի բուն թեմայի դուրսբերում. կենտրոնացում հայդուկային շարժման վրա: Պատճառների ցանկից հայդուկային շարժման երկարաժամկետ և կարճաժամկետ պատճառների առանձնացում:

Փուլ I Պատճառների դուրսբերում

հայդուկներ

սուս-սուս

դասակարգում

ստեղծում

մտադր

Փուլ II Կապերի և հարաբերությունների սահմանում

Արևմտամետ բարեփոխումներ
Օսմանյան կայսրությունում:

Եվրոպական կապիտալի մուտք
Օսմանյան կայսրություն

Ձեռնարկատիրության
զարգացում Օսմանյակ
կայսրությունում

Հայ ձեռներեցների դասի
ձևավորում:

Օսմանյան
կառավարության կողմից
քրդերի և չերքեզների
բնակեցում Արևմտյան
Հայաստանում

Հայ գյուղացիության
ծանր կացություն

Հայկական գյուղերից
բնակչության
արտագաղթ

Փուլ II Պատճառների ընդլայնում

- ✓ Մեկ իրադարձությունը, երևույթը կարող են ունենալ մեկից ավելի պատճառներ:
- ✓ **Օրինակ**` հայ բանվորական դասի ձևավորմանը նպաստել է երկու պատճառ`
  - գյուղացիության կամավոր և բռնի արտագաղթը դեպի քաղաքներ,
  - հայ ձեռներեցների դասի ձևավորումը:

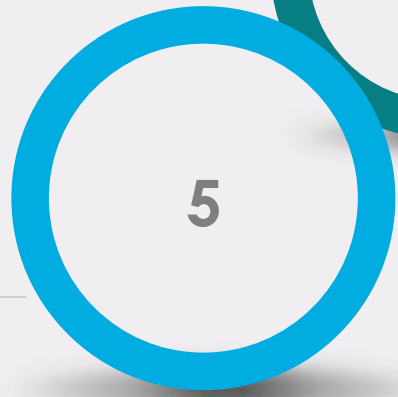

Դասի փուլերը

Դուրս բերել Արևտյան Հայաստանին առնչվող ներքին և արտաքին կարևորագույն իրադարձությունները 1829-1894 թթ. և կաչուն թերթիկներով փակցնել ձկան ողնաշարին:

Իրադարձությունների միջև պատճառահետևանքային կապերի ստեղծում

Հայդուկային շարժման պատճառների դասակարգում՝ ըստ կարևորության:

Խմբային աշխատանք՝ ըստ դերերի (ամիրաներ, գյուղացիներ, հոգևորականներ): Տարբեր դասերի տեսլականի դուրսբերում արևմտահայության դրուվորունը բարելավելու վերաբերյալ:

Դասի բուն թեմայի դուրսբերում. կենտրոնացում հայդուկային շարժման վրա: Պատճառների ցանկից հայդուկային շարժման երկարաժամկետ և կարճաժամկետ պատճառների առանձնացում:

Փուլ V Պատճառների դասակարգում՝ ըստ կարևորության

Ի՞նչ տեղի կունենար, եթե...

- Տարրերից մեկը վերանա/այլ կերպ տեղի ունենա, ի՞նչ կլինի:
- Արդյո՞ք արդյունքը նույնը կլինի:
- Արդյոք այն տեղի կունենա՞ նույն ժամանակ:
- Արդյոք նու՞յն կերպ տեղի կունենա:

Կայնուկներ

Սուս-իս-ԷԼ

Սուշուլուս

Դասակարգում

Մտայն

Փուլ V

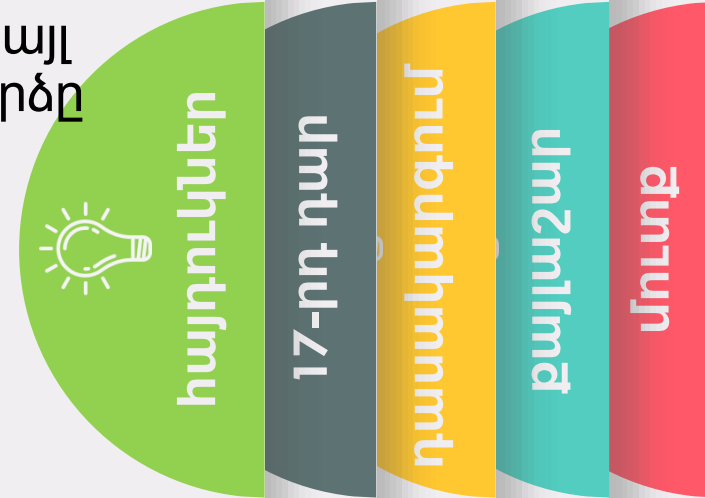
Պատճառների դասակարգման արդյունքը

Կարևոր / խիստ անհրաժեշտ/ առանցքային

- Թուրքերի և քրդերի հալածանքներ հայ գյուղացիության նկատմամբ:
- Բեռլինի կոնգրեսում սահմանված բարենորոգումների չիրականացում:
- Բեռլինի կոնգրեսից հետո հայերի նկատմամբ հալածանքների սաստակացում՝ գոյության համար այլընտրանքային հնարավորություն չթողնելը
- Կիսանկախ իշխանությունների գոյություն և այնտեղի հայ բնակչության մոտ զինված պայքարի փորձի առկայություն (Չեյթուն)

Պակաս կարևոր / բավարար

- Օսմանահպատակ այլ ժողովուրդների փորձը (Բալկաններ)
- Քաղաքական հոսանքների ձևավորում
- Ազատագրական խմբակների և կազմակերպությունների ձևավորում
- Կուսակցությունների ձևավորում

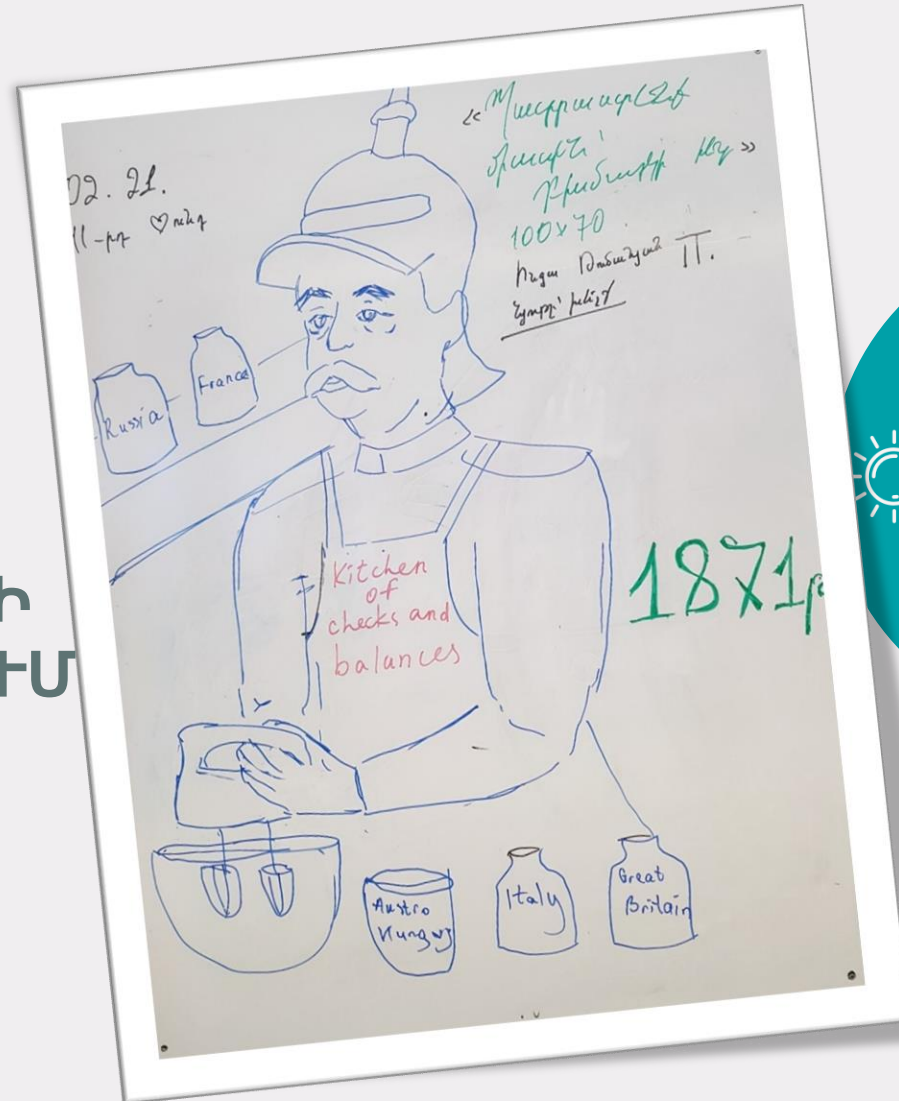

Բիսմարկ

Պատճառների ուսումնասիրությունը համաշխարհային պատմության դասին

ՕՏՏՈ ՖՈՆ ԲԻՍՄԱՐԿԸ
ԵՎ

ԴԱՇԻՆՔՆԵՐԻ ՅԱՄԱԿԱՐԳԻ
ՁԵՎԱԿՈՐՈՒՄԸ ԵՎՐՈՊԱՅՈՒՄ

Բիսմարկ

Կայրապետ

Սույսի դար

Պրուսիայի կայսր

Սույսի կայսր

Մոնախ

Առաջին աշխարհամարտի պատճառները

Արդեն ուսումնասիրել են

- Բիսմարկի արտաքին քաղաքական նպատակները
- Բիսմարկի դաշինքների համակարգի մաս կազմող բոլոր դաշինքների ձևավորումը

Այս դասին կուսումնասիրեն

- Ինչո՞ւ ձևավորվեց Բիսմարկի դաշինքների համակարգը

Ակնկալվող վերջնարդյունքներ

- Կկարողանան բացատրել Բիսմարկի դաշինքների ձևավորման պատճառները
- Վերլուծել Դաշինքների համակարգի երկարաժամկետ և կարճաժամկետ հետևանքները
- Գնահատել և հիմնավորված դիրքորոշում արտահայտել, թե որքանով էր Բիսմարկը 1890 թ. դրությամբ հասել իր արտաքին քաղաքական նպատակներ

Բիսմարկ

հայդուկներ

Սոփիստիկ

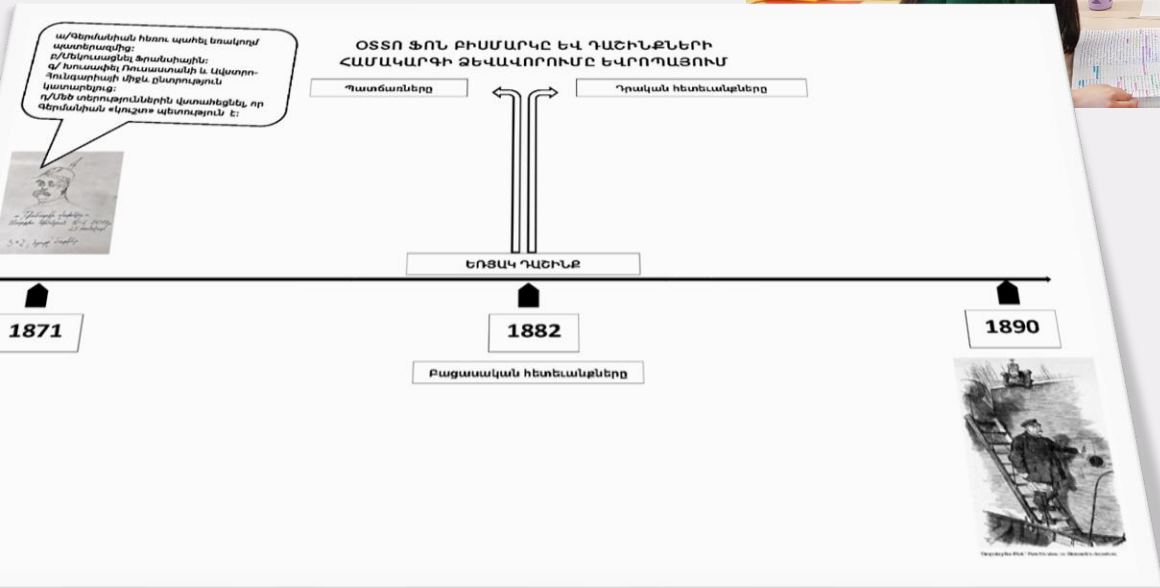
դասակարգում

Սոցիալիզմ

մտադր

Ի՞նչ է անհրաժեշտ

- Բիսմարկ
- Կայրուկներ
- Ամեն-Նվ-Ղալ
- Պրսեպիտոման
- ԱմՇմլմոժ
- Մտրադ

ՔԱՅԼ 1 ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ԹԵՐԹԻԿ. ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ, ՊԱՏՃԱՌԱՅԵՏԵՎԱՆՔԱՅԻՆ ԿԱՊԵՐԻ ՄՇԱԿՈՒՄ

ա/Գերմանիան հեռու պահել եռակողմ պատերազմից:
 բ/Մեկուսացնել ֆրանսիային:
 գ/ Խուսափել Ռուսաստանի և Ավստրո-Հունգարիայի միջև ընտրություն կատարելուց:
 դ/Մեծ տերություններին վստահեցնել, որ Գերմանիան «կուշտ» պետություն է:

ՈՏՏՈ ՖՈՆ ԲԻՍՄԱՐԿԸ ԵՎ ԴԱՇԻՆՔՆԵՐԻ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ԶԵՎԱՎՈՐՈՒՄԸ ԵՎՐՈՊԱՅՈՒՄ

Պատճառները

- Ռուս - ֆրանսիական ռազմաքաղաքական հարաբերությունների վերաբերյալ ճեմացում:
- Ամբաստանի Գերմանիայի և Նիդարլանդների դիրքերը:
- 3 կայսրերի ռազմաքաղաքական անբավարարելի էին Ռուսաստանի դիրքերը, հարկ էր վերականգնել ուժերի հավասարակշռությունը Եվրոպայում, Նիդարլանդները հարկ էր նախկին պայմանավորվածությունը:
- Ռուսաստանին հասկացնել, որ ժրպ Ժիրյո ընտրությունը Գերմանիայի ծածրարում գրեթե:

Գրական հետեւանքները

- Ֆրանսիային ապելի կարգադրել, քանի որ խրախուսեց Մայսի Գերմանիայի ռազմաքաղաքական:
- Նիդարլանդների հարաբերությունները անվտանգությունը սպառնալից (խրախուսել):
- Ռուսաստանին հասկացնել, որ նրան համար չափազանց է Գերմանիայի հեղձիկը, այլ ոչ թե պարտաբար նրան դեմ:
- Գերմանական ինտերեսների պաշտպանությունը ճեմացումը Ռուսաստանում:

ԵՆՅԱԿ ԴԱՇԻՆՔ

Բացասական հետեւանքները

- Վեճացրել Ռուս - ֆրանսիական համագործակցության հարաբերությունները:
- Զրկարժան էին սխալ ռազմավարություններ (Նիդարլանդներ - Նոն-գրաբիս, խրախուսել, ռազմաքաղաքական անբար շեղ):
- 2 ռազմակիցներն էլ ասպնական առանձին թույլ էին, ունեին էթնիկ կարգեր խմբեր, խրախուսել ռեներ ասպնական ուժ, չէին կարող պահպանել Գերմանիայի անվտանգությունը:

Նրան Գրիգորյան Պրեմիերի Ներսիսյան Այնթափաբար համագործակցությունը Նիդան Ասիայում

1871

1882

1890

ՔԱՅԼ 3 ԳՈՐԾՈՒՆԵՌՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՅԱՏՈՒՄ. ՓԱՍՏԱՐԿՆԵՐԻ ՄՇԱԿՄԱՆ ՓՈՒԼ

Զարկող զանգերի պայծառներ

- ✓ 2 իրար շարք հակառակ համակարգեր
  - շիֆերի բաժնիսե պայծառներ
  - ջիբրա կապ հաղորդման պայծառներ
- ✓ Պարկերներին պայքը էր համալսակարգը իմ ծնւմ, որի անո՞ր հասարակ պայքըն էր կապազուցում
- ✓ Բարկաւնցանի ինտրո
- ✓ Անխարտուգրակաւնի դիրքի իրոյէր որքա՞նն

11-րդ դար

1890թ.

Բարկաւնցանի գործընթացը համալսակարգի և ինտրոյնի միջոցով էր կապազուցում

Չիֆերներին ինտրոյնի միջոցով էր կապազուցում

Չիֆերներին ինտրոյնի միջոցով էր կապազուցում

Չիֆերներին ինտրոյնի միջոցով էր կապազուցում

Բարկաւնցանի կապազուցումը

Չիֆերներին ինտրոյնի միջոցով էր կապազուցում

Չիֆերներին ինտրոյնի միջոցով էր կապազուցում

Չիֆերներին ինտրոյնի միջոցով էր կապազուցումը

1) Չիֆերներին ինտրոյնի միջոցով էր կապազուցումը

2) Չիֆերներին ինտրոյնի միջոցով էր կապազուցումը

3) Չիֆերներին ինտրոյնի միջոցով էր կապազուցումը

Զարկող զանգերի պայծառներ

- ✓ 2 իրար շարք հակառակ համակարգեր
  - շիֆերի բաժնիսե պայծառներ
  - ջիբրա կապ հաղորդման պայծառներ
- ✓ Պարկերներին պայքը էր համալսակարգը իմ ծնւմ, որի անո՞ր հասարակ պայքըն էր կապազուցում
- ✓ Բարկաւնցանի ինտրո
- ✓ Անխարտուգրակաւնի դիրքի իրոյէր որքա՞նն

Բարկաւնցանի կապազուցումը

Չիֆերներին ինտրոյնի միջոցով էր կապազուցումը

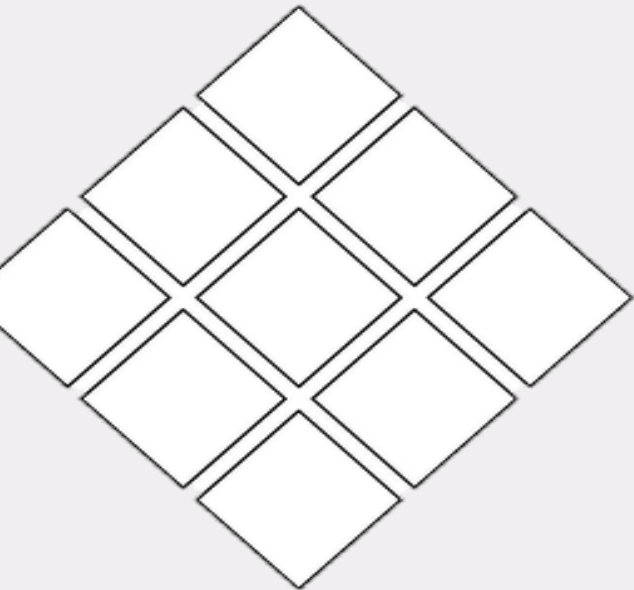
Չիֆերներին ինտրոյնի միջոցով էր կապազուցումը

Չիֆերներին ինտրոյնի միջոցով էր կապազուցումը

Չիֆերներին ինտրոյնի միջոցով էր կապազուցումը

Պատճառների դասակարգում՝ ըստ կարևորության. «9 ադամանդ» (4, 16...)

Պատճառների դասակարգում՝ ըստ կարևորության. «9-մաս եռանկյունի»

Վերնագիր
Նկարագրություն

Սա բոլոր պատճառներից
ամենակարևորն է, քանի որ....

Վերնագիր
Նկարագրություն

Վերնագիր
Նկարագրություն

Այս երկուսը պակաս կարևոր են,
քան վերոնշյալը, քանի որ....

Վերնագիր
Նկարագրություն

Վերնագիր
Նկարագրություն

Վերնագիր
Նկարագրություն

Այս պատճառները միջին
կարևորություն ունեն, քանի որ....

Վերնագիր
Նկարագրություն

Վերնագիր
Նկարագրություն

Այս երկուսն ավելի կարևոր են, քան
ներքոնշյալը, քանի որ....

Վերնագիր
Նկարագրություն

Այս պատճառը նվազագույն
կարևորություն ունի, քանի որ....

*Ընտիր 9 պատճառ
քննարկման համար:
Դասավորիր այնպես,
որ առավել կարևորները
լինեն վերևում, պակաս
կարևորները ներքոում:
Բացատիր քո
ընտրությունը:*

Եթե սովորողների պատճառաբանության բառապաշարը սահմանափակված է «պատճառ» և «հիմք» բառերով, ապա նրանք երբեք չեն կարողանա հիմնավոր և ճշգրիտ կերպով վերլուծել գործընթացը... Պատճառաբանության տարբեր տեսակներ տարբեր բառեր են պահանջում...

Վոլդերկ, 2005

Հարստացրե՛ք աշակերտների բառապաշարը=մտածողությունը

- Հավակ (հնց.)-սկզբնապատճառ
  - Նախապաճառ
  - Նախադրյալ
  - Շարժառիթ
  - Դրդապատճառ
  - Առիթ
  - Տեղիք-պատճառ, առիթ, հիմք
  - Պատճառանք (որևէ բան արդարանելու, պատճառաբանելու համար բերվող հիմնավորում, փաստարկ, մտացածին պատճառ)
  - Պատրվակ (որևէ բան արդարացնող, մեղմացնող պատճառ, երբեմն էլ հնարովի, մտացածին պատճառ՝ որևէ բան արդարացնելու համար, պատճառանք)
  - Ազդակ (որևէ բանին նպաստող, առաջ բերող հանգամանք)
  - Խթան (առաջ մղող ազդակ՝ գործոն)
  - Հիմք

Ի՞նչ կարող են անել պատճառները. օգտակար բայեր

Ծագել
Սկզբնավորել
Առաջ գալ
Գոյանալ
Երևան գալ
Հիմքում ընկնել

Առաջացնել
Նպաստել
Խթանել
Հանգեցնել
Արագացնել
Դանդաղեցնել
Չարկ տալ
Կանխել

Նախորդել
Հաջորդել
Սրել (իրավիճակը)
Բորբոքել
Դրդել
Կանխել
Քողարկել
Վատթարեցնել
Բարելավել

Բխամարկ

Կայրուկներ

Ամուսնություն

Դասակարգում

Ամշտամտ

Ճարտար

- «Եռյակ դաշինքը ստեղծվել է նաև Ֆրանսիայի մեկուսացման համար: Սա *կարևոր երկարաժամկետ ռազմավարական դրոշմապատճառ* էր: Բիսմարկը իր ամբողջ կառավարման ընթացքում փորձում էր մեկուսացնել Ֆրանսիային, քանի որ հակառակ դեպքում Ֆրանսիան կունենար դաշնակիցեր և Ֆրանս-գերմանական պատերազմը կդառնար անխուսափելի»:
- «Գերմանիայի *շարժառիթներից* մեկը այս պայմանագրի կնքման համար հնարավոր պատերազմի դեպքում իտալաավստրիական սահմանում ավստրիական զորքերի պահպանման անհրաժեշտությունը վերացնելն էր: Բիսմարկի գլխավոր նպատակներից էր Գերմանական կայսրության անվտանգության պահպանումը: Այս պայմանագրից հետո Գերմանիայի վրա որևէ հարձակման դեպքում իր դաշնակից Ավստրիան կարող էր զորքեր չպահել Իտալիայի հետ սահմանում, այլ օգտագործել դրանք Գերմանիային օգնելու համար, քանի որ Իտալիան արդեն Գերմանիայի և Ավստրո-Յունգարիայի դաշնակիցն էր»:
- «Եռյակ դաշինքին Ավստրո-Յունգարիայի միանալու *նախապատճառներից* էր Ռուսաստանի հետ մրցակցությունը Բալկաններում և նրանից պաշտպանվելու անհրաժեշտությունը: Դեռևս Երեք կայսրերի լիգայի կնքումից առաջ նրանց հարաբերությունները լարված էին, իսկ 1875 թ. Բուլղարական ճգնաժամից հետո էլ ավելի լարվեցին»:

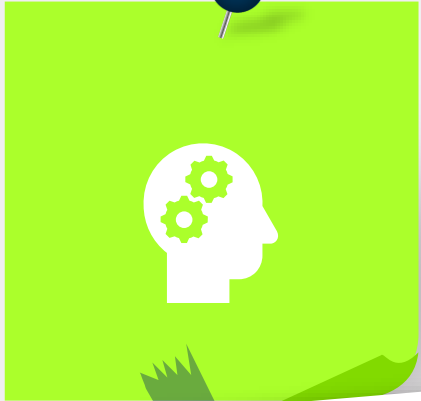
Ե՛Լ բովանդակային գիտելիք (substantive knowledge)

Ե՛Լ ընթացային գիտելիք (procedural knowledge)

ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐԻ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐԸ

Որքանո՞վ է ձեզ դուր գալիս աշխատել պատճառների շուրջ: Ինչո՞ւ:

«Սովորել միայն պատմական իրադարձությունները և չհասկանալ դրա պատճառները բավականին անհետաքրքիր է, քանի որ մենք կարող ենք լավ իմանալ տեղի ունեցած իրադարձությունը և թվականը, թե երբ է այն եղել, բայց չմարզենք մեր միտքը և փորձենք տրամաբանորեն եզրահանգել, թե իրականում ինչու է եղել այդ իրադարձությունը: Ինձ շատ են դուր գալիս այս աշխատանքները»:

«Հետաքրքիր է պարզել և վերլուծել դրանց միջև պատճառահետևանքային կապը: Աշխատանքը օգնում է ամրապնդել գիտելիքը և հասկանալ պատճառների կարևորությունը, դերերը, մեկը մյուսի համար առիթ հանդիսանալը»:

«Նախևառաջ բարելավվում է վերլուծական միտքը: Պատճառների շուրջ քննարկելը թույլ է տալիս հանգել որոշակի եզրակացության կամ կատարել որևէ կանխատեսում երևույթի վերաբերյալ: Այնուհետև պատճառների միջոցով կարելի է միմյանց հետ կապել միմյանց նման երևույթներ, իրադարձություններ, որը ավելի կբարելավվի մեր պատկերացումները միջազգային հարաբերությունների մասին»:

ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐԻ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐԸ

ԻՆՉ Է ՁԵՉ ՏԱԼԻՍ ԱՅԴ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ:

«Ստիպում է վերհիշել անցած ամբողջ փաստական գիտելիքը և կապել միմյանց հետ: Ինչպես նաև զարգացնում է վերլուծական միտքը»:

«Պատճառներն առանձնացնելն ու դասակարգելը պատմության ամենագրավիչ կողմերից է: Արդեն կարողանում եմ այդ հմտությունները դասերից դուրս էլ օգտագործել: Ամեն երևույթի համար ինքնաբերաբար սկսում եմ առանձնացնել պատճառները, նույնիսկ դասակարգել դրանք: Սիրում եմ պատճառների հետ աշխատել»:

«Խորքային մտքերի բացահայտում, որոնք առաջին հայացքից չեն երևում, և պետք է կատարել այս կամ այն իրադարձության պատճառների շուրջ քննարկում՝ այդ մտքերն ըմբռնելու համար»:

Շնորհակալություն

exodus

Բիսմարկ

հայրուհիներ

սուր-իսր

դասակարգում

սոցիալիզմ

մարտ